

# OSS

## TILLITSVALGTE

FAGFORBUNDET

informasjonsblad for tillitsvalgte  
<http://oss.fagforbundet.no>  
august, nr. 9/2009 | årgang 7

- **Politisk strid:** Forskrift gir tillitsvalgte inn-syn i kampen mot sosial dumping. **Side 4**
- **Full seier:** Barnehageansatte fikk erstatning og oppreisning etter usaklig oppsigelse. **Side 6**

# Bruk stemmeretten



FOTOMONTASJE: STORTINGET/EIRIK FØRDE

## Tøft i bemanningsbransjen

Stadig flere kommuner leier inn personell fra land i Øst-Europa og Asia gjennom bemanningsfirmaer. Lønns- og arbeidsforholdene kan være vesentlig dårligere for disse enn for norske kolleger. Er det lovlig? – Slett ikke sikkert, og uansett betenkelig, mener Fagforbundets advokat.

**Side 4**

FOTO: SAMFOTO

## De ansatte betaler

Langtidssykemeldte på konkurranseutsatte sykehjem i Oslo fortviler når de ikke får lønn etter at arbeidsgiverperioden er over. Frp-/Høyrebyrådet vil konkurranseutsette flere sykehjem i Oslo, men de tillitsvalgte i Sykehjemsetatens fagforening ser at de ansatte betaler en høy pris for høyresidas privatiseringsprosjekt.

**Side 2**

FOTO: RANDI TEVIK

## Partiene svarer

Partiene på høyresida støtter ikke mange av LOs krav, viser svarene på LOs 41 spørsmål før valget. Det er medlemmene som har prioritert sakene. I oversikten finner du hvilke partier som støtter dine viktigste krav. Da gjenstår bare å putte riktig seddel i kassa den 14. september.

**Side 2**

MONTASJE: KJELL OLUFSEN



# På kafé for fellesskapet

Ingen liker å bli fortalt hvilket parti de skal stemme på. Ekte historier i et forståelig språk må til for å overbevise ungdom om at stemmen deres gjør en forskjell.

– Det greier vi innen valgdagen 14. september, mente ungdomstillitsvalgte fra Østlandet på sin valgkampsamling.

De startet valgkampen i juni med sammensveisende leker, politisk skoleing og framfor alt friske diskusjoner. Hvordan skal de ungdomstillitsvalgte få flest mulig unge til valglokalene på sitt hjemsted? Idéene strømmet mellom sms-påminnelser, nye gaveartikler på arbeidsplassbesøk (Rødgrønne crocs-sko til helsearbeiderne), idrettsarrangementer, festivaler, facebook og stand i gata.

– Husk at vi også er en kafégenerasjon. For å treffe ungdom bør vi spre løpesedlene på kaféer og sentre, foreslår Cathinka Hagen fra Skedsmo.

## Avgjør

– «Gå og stem» er viktigst! Jeg tror det er



**Klare for valgkamp:** Ungdomstillitsvalgte fra Østlandet fv Stine Kristiansen fra Rygge; Cathinka Hagen og Marianne Gulliksen fra Skedsmo og May Bente Dahlen fra Sel i Oppland sammen med stortingskandidat fra Sarpsborg Ap, Thor Erik Forsberg.

FOTO: MARIA WATTNE

få som skjønner den innflytelsen de faktisk har. I en kommune vi hørte om ble en plass avgjort med 33 stemmers overvekt ved forrige valg, ivrer Stine Kristiansen, fra Rygge i Østfold.

Fagforbundet Ungdom sentralt satser på boligspørsmålet i valgkampen.

– Dette angår oss unge direkte. Jeg hadde mye å lære av Linn Hemmingsens innledning, sier hun.

## Fellesskap

– Dette valget skal dreie seg om dem som ikke har en stemme, understreket

Thor Erik Forsberg i sin innledning. Han er stortingskandidat fra Sarpsborg Arbeiderparti. – Det er arbeiderbevegelsens forpliktelse å gi dem en stemme. Solidaritet er jo at vi andre stiller opp for deg når du får problemer. Men når visse partier vil prioritere skattelettelser framfor å bygge ut velferden, må noen betale regninga. Under Bondevik-regjeringa var det de arbeidsløse, påpekte han.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

## Vil låse opp dører før valget

Fagforbundet Ungdom tydeliggjør den høye terskelen inn til boligmarkedet med røde nøkler i valgkampen.

Boligpolitikk preger valgkampen for Fagforbundet Ungdom. Kravet er at alle skal ha råd til å bo, og de ungdomstillitsvalgte mener de rødgrønne partiene er de eneste som kan sikre

dette. De vil dele ut røde nøkler sammen med en oppfordring om å bruke stemmeretten til å sikre en sosial boligpolitikk. I hvert fylke får de ungdomstillitsvalgte tilsendt nøkler med nøkkelkort og brosjyren «Kommer du ikke inn?». Materiellet skal brukes lokalt på stands og aksjoner.



## Midlertidige tilsetninger

Midlertidige tilsetninger hindrer mange arbeidstakere i å bli fullverdige deltagere i arbeidslivet. En del arbeidsgivere benytter seg av midlertidige tilsetninger for å slippe unna ansvaret med å ha faste ansatte. Dette er uakseptabelt.

**LO krever: At adgangen til å benytte midlertidige tilsetninger begrenses i forhold til dagens situasjon.**

Disse partiene støtter kravet: AP, SV, SP, Rødt.

Disse partiene støtter ikke kravet: V, Krf, H, Frp.

## Streikeretten

Norge har et velfungerende system med hvordan tvister i arbeidslivet løses. Streikeretten er et av virkemidlene som arbeidstakerne har til rådighet for å kjempe for sine rettigheter under tariff-handlinger. Streikevåpenet er fagbevegelsens sterkeste kampmiddel, og dette brukes fornuftig i Norge.

**LO krever: At det ikke innføres begrensninger i streikeretten.**

Disse partiene støtter kravet: AP, SV, SP, Krf, H, Rødt.

Disse partiene støtter ikke kravet: Frp, Venstre vil utvide kriteriene som ligger til grunn for at myndighetene kan vedta tvungen lønnsnemnd

## Livslang læring

Lærlingordningen er viktig for å få unge mennesker inn i arbeidslivet. Det er viktig at denne ordningen styrkes.

**LO krever: At retten til lærlingplasser og opplæringsplasser lovfestes etter videregående kurs trinn 2.**

Disse partiene støtter kravet: AP, SV, Rødt.

Disse partiene støtter ikke kravet: V, H, SP, Frp.

Krf vil ikke avvise dette, men mener styrking av økonomiske incentiver er viktigere.

## Utdanning

Et godt skoletilbud er en forutsetning for å kunne lykkes på arbeidsmarkedet. LO mener at utdanning av barn og unge er et offentlig ansvar som skal skje i offentlig regi.

**LO krever: At den offentlige skolen**

**styrkes ved at privatskoletilbudet ikke økes.**

Disse partiene støtter kravet: AP, SV, SP, Krf, Rødt.

Disse partiene støtter ikke kravet: V, H, Frp.

## Likestilling

Foreldrepermisjon ved familieforøkelse er et viktig velferdstiltak. I dag har dette systemet en svakhet ved at far (medforelder) ikke har egen opptjeningsrettighet.

**LO krever: At far (medforelder) gis fullt ut selvstendige opptjeningsrettigheter i forbindelse med foreldrepermisjon og foreldrepenger.**

Disse partiene støtter kravet: AP, SV, SP, V, Krf, H, Rødt.

Disse partiene støtter ikke kravet: Frp.

Heftet «Bruk stemmeretten» med oversikten over svarene fås hos LO ([www.lo.no](http://www.lo.no)).

GEIRMUND JOR | geirmund.jor@fagforbundet.no

På valgkampsamling på Hell delte tillitsvalgte fra de seks nordligste fylkene sakene de mener bare kan få en god løsning med rødgrønn valgseier i september.



**Wibeke Bergheim, styremedlem i Fagforbundet Ungdom og LO Tromsø**

Wibeke har et godt og inkluderende arbeidsliv for alle som sin hjertesak. Hun vil ha et arbeidsliv der det er rom for arbeidstakere med alle typer funksjonsnedsettelse. Mange mennesker med nedsatt funksjonsevne er en stor ubrukt ressurs som ønsker å komme inn i arbeidslivet, på lik linje med oss andre. Inkludering må gå fra ord til handling, og det skjer best med rødgrønn styring, tror Wibeke.



**Oddny Overgård, leder av pensjonistutvalget i Fagforbundet Troms**

Oddny har en drøm om at både hjemkommunen Lavangen og alle andre kommuner i Norge skal bli bedre på hjemmeomsorg. Hennes hjertesak er å få tilbake de gode «gammeldagse» hjemmehjelperne. – Denne del av hjemmetjenesten må bygges opp igjen, slik at eldre ikke føler at de er til bry på grunn av at de må be sine nærmeste om hjelp. Oddny tror denne drømmen bare kan bli virkelighet om vi stemmer rødgrønt og sørger for at de tar et enda kraftigere grep om kommuneøkonomien.



**Lasse Nordby, leder og hovedtillitsvalgt Fagforbundet Vågan**

– Vi må skryte mer av resultatene de fire siste åra, sier Lasse. Det var et enormt etterslep i overføringene til kommunen, og selv om vi ikke er i mål så er det lysere. Hans hjertesak er å styrke offentlig sektor enda mer, og da er det bare et rødgrønt flertall han stoler på.



**Ivar Østrem, leder Fagforbundet Helse Sunnmøre**

Som garva tillitsvalgt er Ivar svært opptatt av og oppgitt over historieløsheten blant folk. Hans hjertesak er derfor å få medlemmer, tillitsvalgte og kolleger til å forstå at valget handler om de samme ideologiske forskjellene i dag som da arbeidsfolk begynte å organisere seg. – Så stem rødgrønt, sier han, og minner om at det er for seint å snyte seg når nasen er borte.

## NYHET

TEKST: GEIRMUND JOR

# Tøft i bemanningsbran

Stadig flere kommuner leier inn personell fra land i Øst-Europa og Asia. Nye bemanningsfirmaer spretter fram, og kontrollen med slike selskap er dårlig. Hva slags lønns- og arbeidsforhold skjuler seg egentlig bak arbeidsavtalene?

Ett av disse selskapene er Orange Helse i Bergen. De har et litauisk datterselskap, Orange Helse Baltic, som ansetter litauisk helsepersonell og leier dem videre ut til kommunene. Selskapet beregner en såkalt nettolønn. Det vil si at man regner seg fram til hva lønna er etter skatt og lønner etter det. Siden skatten er lavere i Litauen enn i Norge, sparer arbeidsgiver lønnskostnader.

## Tjener 105 000

De litauiske helsearbeiderne må først gjennomføre et 12-ukers kurs i Litauen. Her lærer de norsk, en del sykepleiefag og norske lover og regler. Orange Helses direktør Nils Paulsen opplyser til Oss tillitsvalgte at dette kurset koster om lag 30 000 kroner. Dette beløpet tilbakebetales i form av et fast månedlig trekk på kroner 12,50 i timen. Videre må de betale 20 kroner timen for utgifter de har til å reise mellom Norge og Litauen. Når alle kostnader er trukket fra, har de litauiske helsearbeiderne betydelig lavere utbetalt lønn enn norske kolleger.

En norsk sykepleier har begynnerlønn på 281 000 kroner, som tilsvarer 144 kroner timen. Hun sitter igjen med cirka 170 000 etter skatt, noe som tilsvarer en

netto timelønn på knapt 90 kroner. En litauisk kollega i en norsk kommune vil sitte igjen med omtrent 54 kroner timen, eller vel 105 000 i året etter skatt når utgiftene er betalt (beregningen er gjort av Oss tillitsvalgte på bakgrunn av opplysninger fra Orange og Hovedtariffavtalen i KS-området).

## Nettolønn riktig

Direktør Paulsen i Orange forsvarer opplegget.

– Nettolønnsprinsippet er en følge av litauiske prinsipper. Slik vi i Norge har bruttolønnsprinsipp har mange land i Europa nettolønnsprinsipp for lønnsberegninger og utbetalinger. Jeg synes ikke det er urimelig at våre litauiske medarbeidere betaler tilbake de kostnadene vi har med å forskuddsbetale studiene, slik man gjør med studiefinansiering og som kommuner også gjør med sine ansatte. Det dekker også levekostnader i de 12 ukene skolen pågår. I tillegg holder vi PC, bredbånd, lokale reiseutgifter i Norge, reiseforsikringer, boutgifter, og et fast beløp til telefonutgifter i Norge.

Forbundsadvokat Nils Lie er kritisk.

– Det burde ikke være noen god grunn til at en arbeidstaker som er ansatt av et



norsk selskap for å jobbe i Norge ikke skulle være ansatt i Norge. Da ville mye av dette stilt seg annerledes. Her hjemme er det vanlig at det er arbeidsgiver som dekker kostnadene til nødvendig opplæring og reise- og oppholdsutgifter på tjenestereise. Det ville vært mye ryddigere, sier Nils Lie.

– Ut fra det som jeg får opplyst, høres dette rart ut. Vår erfaring er at nettolønn slik man bruker det her, kun er en måte å skjule sosial dumping på, sier Per Skau

som er ansvarlig for Fellesforbundets arbeid mot sosial dumping.

## Flytter utgifter til arbeidstaker

– Det som skjer er at man overfører utgiftene virksomhetene har ved å hente inn arbeidskraft fra andre land til arbeidstakerne selv. Dette får vi stadig flere eksempler på. Når vi avslører svært lave lønninger, så opplyses det gjerne en mye høyere bruttolønn slik at det høres mer forsvarlig ut. Sosial dumping er når

## Ny forskrift gir innsyn

Det er full politisk strid om en forskrift som kan bli et viktig verktøy i kampen mot sosial dumping. De rødgrønne vil forsvare forskriften som gir rett til tarifflønn med alle midler – de borgerlige vil like godt fjerne hele forskriften.

«Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter» innebærer at de

som utfører tjenester eller bygge- og anleggsarbeider for det offentlige må garantere å gi sine ansatte lønns- og arbeidsvilkår på nivå med gjeldende tariffavtale eller «det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke».

## Kan stoppe sosial dumping

Nå viser det seg at denne forskriften kan være enda viktigere enn tidligere regnet med. Med forskriften kan kommunene kreve at firmaer som formidler bemanningstjenester til kommunene garanterer at utenlandske helsearbeidere har lønns- og arbeidsvilkår på linje med norske.

– Dersom den samlede ver-



Geir Mosti i Fagforbundets arbeidsutvalg.

dien for hele kontraktens løpetid vil overstige terskelverdien i EØS-området, 1,65 millioner kroner, gjelder denne forskriften for bemanningstjenester. Da skal kommunen kreve garanti for at arbeidstakerne som leies ut, har lønns- og arbeidsvilkår på linje med andre kommunalt ansatte, opplyser seniorrådgiver Monica Auberg i Fornyings- og administrasjonsdepartementet til Oss tillitsvalgte.

## Makt bak krava

– Dette er strålende nyheter, sier Geir Mosti i Fagforbundets arbeidsutvalg.

– Det betyr at våre tillitsvalgte plutselig har det verktøyet de trenger for å kreve at arbeidsgiver rydder opp. Forskriften er utledet av ILO-konvensjon 94 som nettopp har til siktemål å

hindre sosial dumping. International Labour Organization (ILO) er FN's arbeidsorganisasjon og Norge har ratifisert konvensjon nr 94.

– Problemet er at det har vært vanskelig å sette makt bak kravene. Den rødgrønne regjeringa satt seg som mål å bekjempe sosial dumping og har satt inn en rekke tiltak. Dette var blant de sakene man ble enige om i Soria-Moria erklæringen. Firmaer som importerer utenlandske helsearbeidere og lar dem jobbe under sterkt kritikkverdige lønns- og arbeidsvilkår er et raskt voksende problem og vi trenger effektive virkemidler for å presse fram anstendige lønnsforhold for dem. Det er mildt sagt oppsiktsvekkende at de borgerlige partiene ikke vil beholde denne forskriften, når de må vite at konkurranse uten regulering vil innebære sosial dumping, sier Geir Mosti.

# sjen



**Smører maskineriet:** Helsearbeidere kommer fra hele verden, blir vanligere og viktigere i helsetjenestene våre, men hva slags vilkår tilbys våre nye halvveis-kolleger fra bemannings-selskapene?

ILL.FOTO: HARTMUT SCHWARZBACH / ARGUS / SAMFOTO

lønns- og arbeidsvilkår blir vesentlig dårligere enn hva som er vanlig for norske arbeidstakere. Det finnes ingen nordmenn som kunne leve av eller jobbet under slike vilkår. Det er slikt som er sosial dumping, lovlig eller ikke, sier Skau.

Nils Lie er langt på vei enig.

– Det er mulig at dette er lovlig, men det er slett ikke sikkert. Lov om offentlige anskaffelser og en tilhørende forskrift (se egen sak) sier at offentlige virksomheter som kjøper tjenester eller bygg- og anleggsarbeider må kreve at oppdragstaker garanterer å gi sine ansatte lønns- og arbeidsvilkår på nivå med gjeldende tariffavtale eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke. Fagforbundets utgangspunkt er at det må bety at folk som jobber i kommunesektoren i Norge skal ha lønns- og arbeidsvilkår som følger av hovedtariffavtalen i KS-området. Dette er riktignok omdiskutert, men vi mener det må forstås slik, sier advokaten.

#### Karantenetid

Kontrakten mellom kommunene som leier inn folk og Orange er streng. Kommunene forplikter seg til ikke å ansette medarbeidere fra Orange før det har gått 12 måneder siden de sluttet. En kommune som kunne tenke seg å ansette en av de litauiske helsearbeiderne fast, på norske lønns- og arbeidsvilkår, er med andre ord forhindret fra det.

– Vi har en formell avtale om inndekningen av kurspengene. Hvis ikke ville risikoen med dette prosjektet bli for stor.

Vi må ha det formelle i orden både overfor våre ansatte og våre kunder. På denne måten kan både ansatte og kunder ha forutsigbare rammebetingelser rundt oppdraget, sier Nils Paulsen i Orange.

#### Vil ha tariffavtale

– Orange Group ønsker ryddige avtaler og forhold for våre ansatte, noe vi har, men vi kan ikke inngå en tariffavtale nå med for eksempel Fagforbundet på lik linje med den vi har innen industrien med for eksempel Fellesforbundet. Men vi setter oss gjerne ned med Fagforbundet eller andre når som helst for en gjennomgang av vårt konsept. Bemanningsbransjen er et såkalt tariffomt område, hvor LO og NHO prøver å enes slik at vi som opererer i dette området kan inngå tariffavtale med for eksempel Fagforbundet. Jeg var senest i kontakt med NHO og Fagforbundet om dette i forrige uke. Vi ønsker dette, men må vente til LO og NHO er enige. Dette er et problem for bemanningsbransjen, sier Paulsen.

#### Skaffer kunder med smøretur

Høsten 2008 var i alt 12 beslutningstakere fra like mange kommuner på studietur til Vilnius. Initiativtaker var to fylkeslag i Norsk helse- og sosiallederlag og vertskap var Orange Helse. Turen gikk til ulike helseinstitusjoner og datterbedriften Orange Helse Baltic. Direktør Paulsen bekrefter at Orange betalte.

– Vi dekket deler av kostnadene ved denne studieturen, sier Nils Paulsen.

Se også Faglig kokebok side 7.

## Verdivalg i Europa

Velferd, sosial rettferdighet og det frie marked ble satt under lupen på EPSU-kongressen i Brussel i juni. – Europa må ta en grundig verdidebatt.

Det var budskapet til Poul Nyrup Rasmussen, presidenten for de sosialdemokratiske partiene i Europa (PES) da han hilste til delegatene.

European Federation of Public Service Unions, EPSU, den europeiske føderasjonen for fagforbund som organiserer stats- og kommuneansatte, har kongress hvert femte år. Til sammen 215 fagforbund med over åtte millioner medlemmer innenfor offentlig sektor i EU- og EØS-området er tilsluttet EPSU. Resultatene fra valgene til nytt EU-parlament ble kjent under den åttende kongressen i juni. Framgangen til de ultrakonservative og nasjonalistiske kreftene understreker hvor viktig en offensiv og solidarisk fagbevegelse i Europa er.

#### Tiltak for offentlig velferd

Kongressen fulgte opp hovedbudskapet om kvalitet, velferd og et godt arbeidsliv med en tipunkts liste over tiltak som EPSU-medlemmene forplikter seg å arbeide etter. Ifølge denne lista skal EPSU blant annet kjempe for at offentlige tjenester skjermes fra markedet, fortsatt arbeide for anstendig lønn og likelønn og motarbeide kutt i offentlige tjenester. På lista finnes også tiltak som fremmer sosial dialog, hindrer sosial dumping og krav om at retten til vann skal være en menneskerett.

#### Internasjonal solidaritet

Et viktig steg for å samle fagbevegelsen globalt var fusjonen mellom EPSU og den europeiske delen av Internasjonale for stats- og kommuneansatte (ISKA). Denne sammenslåinga betyr at det europeiske arbeidet styrkes også på ikke-EU relaterte områ-



der. Elleve nye land, blant annet Russland, Ukraina og Hviterussland vil da komme med i tillegg til dagens EPSU-medlemsland. Geografisk dekker EPSU nå det europeiske kontinentet, Sentralasia og Israel. EPSUs generalsekretær Carola Fischbach-Pyttel og ISKAs generalsekretær Peter Waldorff forsikret at denne fusjonen vil komme alle offentlig ansatte i Europa og globalt til nytte. På tiltakslista ble fusjonen ivaretatt med et punkt som forplikter EPSU til å sikre at EUs nabolagpolitikk har en sterk sosial dimensjon. I tillegg ble det vedtatt resolusjoner til støtte for kjempende fagforeningskamerater både i Tyrkia og Colombia.

Les mer fra EPSU-kongressen på [www.fagforbundet.no](http://www.fagforbundet.no)

RANDI TEVIK | [randi.tevik@fagforbundet.no](mailto:randi.tevik@fagforbundet.no)

## Reinhaldarane jublar i Frp-styrte Austevoll

**Austevoll kommunestyre går ikkje inn for å konkurranseutsette reinhaldet. – Vi er veldig nøgde, seier fagforeningsleiar Kari Suphammer.**

Vedtaket om likevel ikkje å konkurranseutsette reinhaldet i kommunen, blei fatta før ferien.

– Det var stor jubel. Etter kvart som vi møtest att etter ferien, kjem reinhaldarane og takkar. Fagforbundet tar ei del av fortjenesta for at forslaget om konkurranseutsetting av enda ei teneste, blei endra, seier Kari Suphammer, leiar av Fagforbundet Aust-

evoll. Ho er særleg nøgd med at både Fagforbundet og leiarane fekk komme med innspel tidleg i prosessen, og at desse blei tatt med i saka i kommunestyret.

#### Fleksibelt frå før

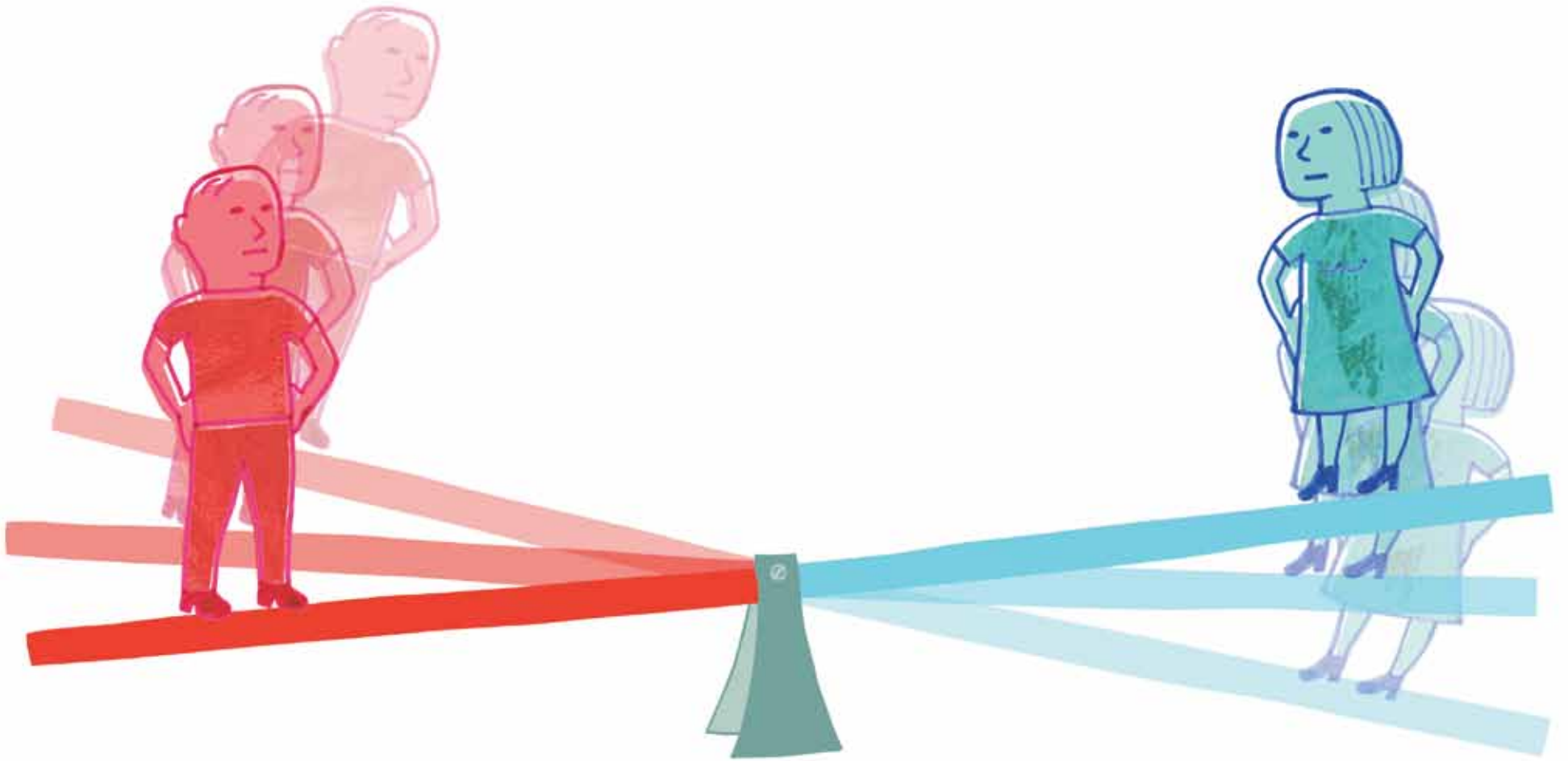
– Forslaget var at ein skulle konkurranseutsette reinhaldet for å bruke erfaringene herifra til å vurdere å gjere det samme med andre område og tenester. Men Austevoll, som er ein Frp-styrt kommune, har allereie utsett fleire tenester. Kan hende var det på tide å evaluere det ein har gjort i staden, spurde vi.

## Fagforbundsuka 2–8/11 2009

Årets fagforbundsuke blir uke 45, i forkant av Fagforbundets landsmøte. Målet er medlemsvekst og aktivitet. Organisasjonsenheten oppfordrer til å planlegge i god tid for ekstra uttelling.



## PERSPEKTIV



ILLUSTRASJON: TRUDE TJENSVOLD



JAN DAVIDSEN  
Leder, Fagforbundet

## KOMMENTAREN

## Velg med hjertet, ikke likningsattesten

**DA TIDLIGERE STATSRAÅD OG HØYREMANN VICTOR NORMAN** i en kronikk i Dagens Næringsliv for snart to år siden tok til orde for økt skatt for å få inn nok penger til å finansiere gode, offentlige tjenester, vakte det oppsikt. Egentlig er det merkelig at det ikke er åpenbart for de aller fleste at skal vi ha en god offentlig velferd, så må alle bidra gjennom skatteseddelen.

**SKATTEDEBATTEN ER FRAMTREDENDE** også i årets valgkamp. Regjeringen vil prioritere fellesskap framfor skatteutt. Høyrepartiene, med Frp i spissen, vil ha skattelette. Deres skattelette-forslag vil først og fremst bidra til at de rike får beholde mer av pengene sine, mens vanlige arbeidstakere kanskje vil sitte igjen med noen få tusenlapper mer i lommeboka. Mesteparten av dette vil spises opp av høyere egenandeler og økte avgifter.

**FRP HEVDER AT DE VIL FORBEDRE KVALITET** og kvantitet på offentlige tjenester – selv om de altså satser på lavere skatteinntekter. Frp vil innføre flat skatt, avskaffe formueskatten og arveavgiften. Flat skatt betyr samme sats for direktørlønn som renholderlønn. For de fleste vil det være åpenbart at denne skattepolitikken er tilrettelagt de som har mest fra før, og at den fører til det motsatte av en rettferdig fordeling av godene.

**FAGFORBUNDET ER OPPTATT AV AT DET FINNES NOK PENGER** til å sikre gode velferdstjenester for alle innbyggere. Likevel skal vi selvfølgelig ikke betale mer skatt enn nødvendig. Det er ikke noe mål å øke skatten,

men at det finnes nok penger til å løse oppgavene. Vi må sørge for at de med mest penger er de som bidrar mest til fellesskassa, og da må vi ha en solidarisk og progressiv skatt. Skattene skal brukes til omfordeling, og de med lave inntekter skal betale minst.

**FOR REGJERINGEN ER DET ET MÅL** at de økonomiske forskjellene skal reduseres. Siden 1980-tallet har de rikeste dratt kraftig fra resten av innbyggerne. Ifølge Magnus Marsdal i boka Frp på 1-2-3, var det i 2008 slik at den øverste eliten – den rikeste én prosent av befolkningen – hadde en større del av inntektskaka enn på 60 år. Slik ønsker ikke nordmenn flest at det skal være. Tvert i mot er det stor oppslutning om rettferdig fordeling, små forskjeller mellom folk og en sterk, offentlig velferdsstat.

**ANDELEN FATTIGE ØKER**, og mer enn 70 000 barn i Norge lever i familier med en inntekt som er under fattigdomsgrensa. Det betyr at de ikke kan delta i sosiale aktiviteter på linje med andre barn. Fagforbundet mener at de fattige har rett på sin del av velstanden og at sosialsatsene må økes. Det blir mindre til de fattige hvis det kuttes i skattene.

**SIDEN 2005 HAR DET BLITT TATT INN OVER 50 MILLIARDER** kroner mer til fellesskapet. Det aller meste er tatt fra de rikeste. Det har gitt oss bedre velferdstjenester. Dette er en utvikling vi ønsker skal fortsette også de neste fire årene. Det er ditt valg. Bruk stemmen din på velferd til alle, ikke på skattelette til dem som har mest fra før.

### Samlivsbrudd ble usaklig oppsigelse

Eieren av en privat barnehage i Trøndelag er dømt til å betale erstatning og oppreisning til to ansatte som mistet jobben etter at ektefellen trakk seg fra barnehagedriften.

– Dette er en virksomhetsoverdragelse og oppsigelsene var usaklige, sier dommen.

Vårt medlem og et medlem av Utdanningsforbundet mente seg usaklig oppsagt. De to kvinnene kjørte sak sammen, og vant fram på alle punkter. Det spesielle i saken er at barnehageeieren ikke greide å legge bort sin bitterhet over samlivsbrud-

det. Eieren fikk flere tilbud om å komme seg ut av saken i løpet av året som gikk før dommen falt – men sa nei til både mekling og advokathjelp.

Barnehageeieren har ifølge dommen opptrådt uprofesjonelt. Selv om retten har forståelse for at samlivsbruddet gjorde forholdet til de ansatte vanskelig, viser slutningen klart at eieren er pålagt å være profesjonell arbeidsgiver også når personlige omstendigheter endrer seg. Eier har tapt saken fullstendig og må betale både erstatning for tapt arbeidsfortjeneste, oppreisning og alle saksomkostninger til begge de to ansatte som ble usaklig oppsagt.

#### Usaklig

– Selv om det kunne oppleves vanskelig å stadig bli minnet om ektefellen ved at venninnen jobbet så tett på, og stadig å treffe vennin-

nen ved henting av eget barn i barnehagen, kan det selvsagt ikke aksepteres at eieren brukte dette som oppsigelsesgrunn, heter det i dommen.

– Jeg er fornøyd med resultatet, men framfor alt er det godt å bli ferdig med den vonde saken. Det har vært en veldig påkjenning for meg og familien, forteller vårt medlem. Hun unner ingen andre å gå gjennom en slik kamp de to kollegene måtte, selv om det var lærerikt og førte til seier.

#### Barnas velferd først

– Vi fikk igjen litt penger, men etter skatt blir det ikke all verdens. Det gjør ikke noe. Vi gikk ikke til sak for penger, men for å vise at det ikke går an å behandle folk slik. Eier du en barnehage, bør du være mest opptatt av hvordan ungene har det, og ikke

bare tenke på dine egne følelser etter bruddet, sier hun.

De to tidligere ansatte er glade for at barnehagen i ettertid har fått ny leder fra et større selskap som har tatt over, slik at ungene ikke blir skadelidende.

– Mange av våre medlemmer som jobber i private barnehager vil kunne oppleve at barnehagen drives videre i samme lokaler, men av en annen person som viderefører driften. Denne dommen slår fast at reglene om overdragelse av virksomhet normalt vil gjelde i en slik situasjon. Det innebærer at alle de ansattes opparbeidede rettigheter (ansiennitet, lønn, pensjoner osv) videreføres selv om virksomheten skifter eier eller driver, understreker Fagforbundets advokat Kjetil Edvardsen.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

## KORT SAGT

## Spesialutgave til kaffen i valgkampen

I stedet for Oss tillitsvalgte 8/2009 fikk abonnentene fem eksemplarer av spesialutgaven «Velg velferd». Flere kan bestilles fra Fagforbundets postavdeling. Her fås også kaffekrusene.

Fagforbundet har laget kaffekrus med teksta «Stem rødgrønt». Bestill krus og invitér til kaffekurs på arbeidsplassene. Flere idéer? Argumenter? Alt om valgkampmaterialet finnes på Tillitsvalgtnett under knappen Stortingsvalget 2009.



## Sitter fagforeninga di på en gullgruve?

Norsk arbeiderfilm spiller en viktig rolle i historia til arbeiderbevegelsen. Nettstedet [www.arbeiderfilm.no](http://www.arbeiderfilm.no) ble åpnet i januar 2009 som en ressurside for norsk arbeiderfilm.

Kanskje din fagforening sitter på gull uten å vite det? Kontakt Morten Stenseng Gulbrandsen i [www.arbeiderfilm.no](http://www.arbeiderfilm.no)/hvis du har kommentarer, tips eller andre innspill om arbeiderfilm! Tlf 99 51 88 98.

## LO på skeive fikk homofrydpris

Både LO og Fagforbundet var godt synlige under Skeive Dager i Oslo siste uka i juni. Aksept på arbeidsplassen var tema for LOs bod i Pride Park (Rådhusplassen).

Hos LO kunne man blant annet få svar om arbeidsmiljøloven, delta i arbeidslivskvizz og spise vafler.

– Alle skal med, var hovedparolen.

**Priser arbeidstakerorganisasjonene**  
Etter paraden gjennom Oslo sentrum ble LO tildelt Homofrydprisen. Prisen fikk LO for årelangt likestillingsarbeid.

Også Internasjonalen for stats- og kommuneansatte (ISKA) ble i sommer priset for innsats mot diskriminering av homofile, lesbiske, bifile, og transseksuelle (HLBT). Veilederen «Trade Unionists together for LGBT Rights», utgitt av ISKA og Utdanningsinternasjonalen, er framhevet i Københavnkatalogen. Københavnkatalogen er en eksempelsamling på 24 initiativer fra hele verden som setter menneskerettighetene til HLBT i fokus. Katalogen ble satt sammen til konferansen om menneskerettigheter under World Outgames i København i juli. Norsk LO og flere av ISKA-organisasjonene deltok.



Stolt og synlig: LO og Fagforbundet Akershus i paraden under Skeive dager 2009.

FOTO: MARIA WATTNE

## Leie av utenlandske helsearbeidere

oss faglig kokebok

Innleide utenlandske helsearbeidere kan fort bli en del av hverdagen for de av dere som har ansvaret for helse- og sosialsektoren (se også s. 4–5). Uten å glemme at dette som oftest er mennesker som ønsker å forbedre hverdagen for seg og sine, må dere være på vakt mot at de blir til erstatning for ordinære ansatte hvor lønns- og arbeidsvilkår avviker fra det som følger av tariffavtalen og/eller arbeidsmiljøloven, at det ikke er snakk om sosial dumping.

Arbeidsgiver skal drøfte innleie med virksomhetens tillitsvalgte. Er dere ikke omfattet av en hovedavtale, kan dere vise til arbeidsmiljølovens kapittel 8, informasjon og drøfting. Og her som ellers – drøftingene skal skje FØR det er inngått avtale om innleie. For arbeidsgivers skyld bør det skje i god tid før avtalen inngås. Det kan være problemstillinger de ikke har tenkt på og som de vil bruke noe tid på å sette seg inn i. Det kan videre være viktige krav til utleiefirmaet som arbeidsgiver i første omgang ikke har tatt med. Det er relativt

mange forskjellige lover og avtaler som må ha vært vurdert før det eventuelt kan slutes avtale med et firma: Arbeidsmiljøloven, arbeidsmarkedsloven, kommuneloven, forvaltningsloven, diskrimineringsloven, utlendingsloven og lov om offentlige anskaffelser. Arbeidsgiver har også ansvaret for at avtaleforpliktelsene i hovedavtale, tariffavtale og eventuelle særavtaler er oppfylt. I tillegg må ILO-konvensjon nr. 94 ha vært vurdert.

### Arbeidsgiver rettslig ansvarlig

I all hovedsak anbefaler vi at ansvaret for å redegjøre for at alle vilkår er oppfylt, pålegges utleiefirmaet. Redegjørelsen må være konkret for det enkelte arbeidstaker og må gjelde den enkelte arbeidstaker. Arbeidsgiver vil ikke i etterkant kunne trekke seg fra kontrakten hvis alle vilkår ikke er oppfylt. Arbeidsgiver vil kunne stå rettslig ansvarlig selv om feil som er begått kan føres tilbake til utleiefirmaet, for eksempel hvis ikke arbeidstaker har gyldig arbeids- og oppholds-

tillatelse. Arbeidsgiver har her en aktiv undersøkelsesplikt. Det må kreves at firmaet fremlegger oversatte arbeidsavtaler for hver enkelt arbeidstaker. Det er viktig at all informasjon fremkommer.

Hvis arbeidstaker må betale utleiefirma for å komme til Norge, skal det fremkomme hva de betaler for. Det er også viktig å få klarhet i om firmaet fungerer som et rent vikarbyrå eller har som formål å formidle arbeidstakere til faste stillinger. I sistnevnte tilfelle er det viktig å be om informasjon om forholdet mellom arbeidstaker, virksomheten og hva slags ansettelsesforhold som foreligger. Pass på at arbeidsgiver husker på at arbeidsmiljølovens bestemmelser gjelder også her.

Les mer i rundskriv 2/09 på Fagforbundets tillitsvalgtnett. Der vil dere blant annet finne en sjekkliste over hva arbeidsgiver bør redegjøre for i forkant av inngåelse av kontrakt.

ANNE KATHRINE ELLILA

## Fagforbundet siden sist

### Enighet i pensjonsoppgjøret for offentlig ansatte

Partene i stats- og kommuneoppgjøret ble til slutt enige om å videreføre dagens regler for offentlig tjenstepensjon (bruttoordning) og AFP i offentlig sektor, med de tilpasninger som følger av innføring av fleksibel folketrygd fra 2011. Fra 1.1.2011 skal pensjonen levealderjusteres og reguleres på samme måte som for alderspensjon fra folketrygden slik Stortinget har bestemt. Det gjøres ikke endringer i særaldersgrensene i årets oppgjør.

– En videreføring av nåværende ordning innebærer at medlemmene våre fortsetter med en tjenstepensjonsordning som de kjenner og som de ikke har hatt noe ønske om å kvitte seg med, sa Jan Davidsen, leder i LO Kommune i sin kommentar til oppgjøret.

### Lønnsoppgjøret for sykehusansatte

Medlemmene i Spekter Helse fikk et generelt tillegg til alle på minst 9 000 kroner og en minstelønn på 300 000 kroner til ansatte med 20 års ansiennitet fra 1. september.

### Oppgjøret i private barnehager

Mellomoppgjørforhandlingen mellom Fagforbundet og Private Barnehagers Landsforbund, PBL-A har fått følgende løsning: Et generelt tillegg på 3,1%, minimum kr 9 000, med virkning fra 1. mai 2009. Tillegget er inkludert i nye minstelønnsseter, som heves fra samme dato. Det er i tillegg foretatt enkelte justeringer av minstelønnssetene for fagarbeidere, førskolelærere uten lederansvar og styreere. Utover de økonomiske tilleggene er det foretatt visse justeringer i en statistikkavtale som ble inngått mellom partene ved tariffoppgjøret 2008.

### KS Bedrift – mekling til høsten

Forhandlingene mellom KS Bedrift og Fagforbundet i mellomoppgjøret 2009 for energiavtalen ble brutt 16. juni. Mekling er utsatt til høsten. Dato er ennå ikke satt.

Fagforbundet krevde blant annet et generelt tillegg til alle på kr. 12 500,- med virkning fra 01.07.09. Siste tilbud fra KS Bedrift var på kr. 1 950,- pr. år fra 01.07.09. Tilbudet er under hva som har blitt resultatet i alle andre sammenliknbare tariffområder og kunne derfor ikke godtas. Alle arbeidstakerorganisasjonene som er part i avtalen brøt.

### Løsning i HSH-HUK-området

Det er forhandlingsløsning i mellomoppgjøret mellom Fagforbundet og HSH-HUK-området (Helse-Utdanning-Kultur). Resultatet omfatter sju landsoverenskomster og følger prinsippet om tilsvarende resultat som i korresponderende områder.



FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no

maria.wattne@fagforbundet.no

kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no

berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 14. august 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

ISSN: 1891-2184



FOTO: MARIA WATTNE



## Stine Kristiansen

– Jeg så aldri noen grunn til ikke å være organisert, sier Stine Kristiansen som ble medlem av Fagforbundet da hun gikk i lære. Nå har hun jobbet som barne- og ungdomsarbeider med fagbrev i fem år, og er nyvalgt ungdomstillitsvalgt i Rygge i Østfold.

– I løpet av de månedene som har gått siden jeg sa ja til å stille som ungdomstillitsvalgt i kommunen, har jeg fått utrolig mye skoloring og nyttige tips, sier hun.

Fra før var hun verneombud; Et verv Stine tok først og fremst fordi hun var interessert i å lære mer.

– Jeg kjente ikke så mye til arbeidsmiljøloven fra før. Men jeg så fort at det Fagforbundet jobber med er viktig for trivselen og framtida til alle.

Foreløpig har hun måttet stå på egne bein som ungdomstillitsvalgt.

– Det er ikke noe ungdomsutvalg i

min kommune, så jeg har i stedet fått støtte fra fylket. Målet er å få til et lokalt ungdomsutvalg så snart råd er!

### Påvirkningskraft

Stine Kristiansen jobber i Øreåsen barnehage, som er en kommunal barnehage.

– Den viktigste grunnen til å være organisert, er at du kan få hjelp når du trenger det. Og kan ikke den lokale tillitsvalgte hjelpe deg, så stopper det ikke der. Du kan nå helt til topps i organisasjonen. Jeg tror det er få som skjønner hvor stor makt medlemmene egentlig har i Fagforbundet.

– Det er viktig for meg at du ikke må være med i et politisk parti for å være med i Fagforbundet. Mange forbinder oss bare med Arbeiderpartiet, men det stemmer jo ikke helt, understreker Stine Kristiansen. Hun vil heller oppfordre de



### oss ny tillitsvalgt

oss@fagforbundet.no

**Viktig læring:** – Jeg visste ikke det fantes ungdomstillitsvalgt en gang, før valgkomitéen i Fagforbundet Rygge spurte meg. Det har blitt mye læring de siste månedene for Stine Kristiansen.

unge til å bruke stemmeretten enn å si hva de burde stemme.

– «Bli med og lev din egen framtid» er mitt slagord for valget. Hva du stemmer avgjør framtida di. Jeg vil at folk skal skjønne at deres stemme teller – hver eneste stemmeseddel blir faktisk telt opp for hånd.

Den viktigste jobben for Stine Kristiansen nå er å få oversikt over, og kontakt med alle Fagforbundets medlemmer under 30 år i Rygge slik at hun blir kjent for dem. Dette ordner hun ved å føye til navnet sitt på plakaten som henger på arbeidsplassene med informasjon om hvem som er tillitsvalgte for Fagforbundet i kommunen.

– Jeg får vel skrive det nederst på plakaten, sier hun beskjedent.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

### oss kurs & konferanser

#### ■ Fairtrade og etisk handel i offentlig sektor

Sauda kommune, Fairtrade-kommune Sauda, Fairtrade Max Havelaar og Initiativ for etisk handel inviterer til den tredje nasjonale konferansen om etisk handel i offentlig sektor. Det vil bli erfaringsutveksling, workshops og muligheter til å knytte kontakter. Du møter dokumentarfilmskaperne Erling Borgen og Tom Heinemann; roseprodusent fra Tanzania, George Njooka og Arild Hermstad, leder av Framtiden i våre hender. Konferansen foregår i Sauda 20.–21. august.

#### ■ Kommunalkonferansen 2009

Forberedt på framtida: LO kommune inviterer til den femtende kommunalkonferansen 2.–3. september på Gardermoen. Kommunal og tar opp utfordringer og valgmuligheter for Norge i tiårene framover. Temaer som vil bli tatt opp er blant annet kompetanseutvikling, innovasjon, grønn økonomi, demokratiutvikling og samhandling. Les mer: [www.lokommune.no](http://www.lokommune.no)

#### ■ Nasjonal konferanse om fagskoleutdanning

Konferansen i Trondheim 16.–17. september blir møteplass for de som er opptatt av fagskoleutdanning i helse- og sosialfag og nyttiggjøring av fagskoleutdannet personell. Arrangører: Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag, i samarbeid med Helsedirektoratet og Kommunal Kompetanse. Påmelding: <http://www.kommunal-kompetanse.no/>

#### ■ Konferanse for deg som jobber med ungdom

Den 19.–20. oktober arrangerer Ungdom & Fritid landskonferanse for alle som jobber i ungdomsklubbsektoren. Årets tema er kompetanse. Resultatene fra prosjektet «Kvalifisering som forebyggende metode i fritidsklubb» blir presentert. Ellers erfaringsutveksling, sosialt samvær og faglig påfyll. Les mer på <http://www.ungogfri.no/>

#### ■ Miljøkonferanse for Seksjon samferdsel og teknisk

Den 27. og 28. oktober arrangerer SST miljøkonferanse i Fagforbundets lokaler i Oslo. Seksjonen betaler reise, opphold og deltakeravgift for én fra hvert fylke. Det er plass til 100 deltakere. Deltakeravgiften inkluderer overnatting og er på kr 2500,-. Påmelding fra 1. september. Les mer på nettsidene til SST.

### oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!

OSS nytt om navn | oss@fagforbundet.no



### Fagforbundet Bergen stiftet

I juni slo seks fagforeninger i Bergen seg sammen og Fagforbundet Bergen avd 282 ble stiftet. Fagforbundet Bergen blir den største foreninga med medlemmer opp mot Bergen kommune. Fagforeninga hadde over 3 000 medlemmer på stiftelsesmøtet og vil forhåpentligvis vokse seg enda større. Sammenslåinga kom etter cirka ett år med diskusjoner. Målet er å gi medlemmene et enda bedre tilbud enn de har i dag. Det første styret i Fagforbundet Bergen består av leder: **LILLIAN VANGBERG**, nestleder: **ØRJAN MYRMEL**, økonomiansvarlig: **STEIN HELGE OLSEN**, sekretær: **ARILD HELLAND**, opplæringsan-

svarlig: **SVEIN VINNES**, seksjonsledere: **LISE MIKKELSEN** (SSH), **SØLVI ISAKSON** (SST), **TONJE KNUTSEN** (SKA) og **BJØRG HJØNNEVÅG** (SKKO); ungdomstillitsvalgt: **ØYVIND NILSEN**, pensjoniststillitsvalgt: **NILS TARLEBØ**; styre-/varamedlemmer: **WENCHE MYHRE**, **CHARLOTTE HÆGGERNES**, **SOLGUNN DALE**, **VIGDIS BØRVE**, **KRISTIN AKSELBERG** og **TOVE RINDE SMITH**. Revisorer: **ANNE BRITH CLEMENTSEN** og

**JACK LØKÅS**.

### Hyttekurs i Namsos

Tillitsvalgte fra Fagforbundet Overhalla, Fagforbundet Namsos og Fagforbundet Sykehuset Namsos har hatt Fase 1-kurs. Kurset gikk over to dager. Et variert og utradisjonelt opplegg på ei hytte Namsosmarka falt i smak. Leder **INGEGJERD S. SANDBERG** fra Fagforbundet Sykehuset Namsos melder om svært gode tilbakemeldinger.

### Nye seksjonsledere i Rogaland

Fagforbundet Rogaland har valgt to nye

seksjonsledere: **ANITA M. STOKDAL** i Seksjon kirke, kultur og oppvekst og **STEINAR HOPSDAL** i Seksjon helse og sosial. Begge to kommer fra Fagforbundet Time og er 20% frikjøpt for å skjøtte seksjonsvervene sine.

### Teamwork i Helse Fonna

Tillitsvalgte i Fagforbundet Helse Fonna var samlet på Skånevik villmarkssenter i mai for å løse oppgaver basert på samarbeid, taktikk og intelligens. Praktiske utfordringer i fysisk krevende øvelser bygger gode relasjoner. – Spesielt artig var det der balansekunsten på en trestamme ble testet samtidig med at alle skulle bytte plasser uten at stokken berørte bakken, forteller foretakstillitsvalgt **LAURA LILL HAAVIK** i Helse Fonna.

